

Moralna podijeljenost

Alfredo M. Bonanno

1988

Da bi se akcija dogodila nije dovoljna činjenica da je smatramo „ispravnom”. Kod toga imaju utjecaj i drugi elementi, poput moralnog propitivanja koje nema veze s tim da li je akcija vrijedna ili ne. To je vidljivo kroz poteškoće koje drugovi imaju u ostvarivanju akcija koje u sebi sadrže nešto čemu bi se moglo prigovoriti.

Pojava moralnih prepreka vodi prema pravoj etičkoj „podijeli” koja donosi teško predvidljive posljedice.

Npr. već neko vrijeme ukazujemo na besmisao mirnih masovnih demonstracija. Umjesto toga predlažemo demonstracije koje su i dalje masovne, no koje su organizirane insurekcionistički, uz podršku kroz manje napade na kapitalističke strukture koje su odgovorne za iskorištavanje i genocid u svijetu.

Smatramo da bi bilo dobro sagledati različite stavove o tim akcijama, ali da pri tome ne propitujemo metode ili politička stajališta.

Koliko god duboko teorijski ulazimo u pojedina pitanja u nama uvijek žive ukorijenjene vrijednosti. Jedna od tih vrijednosti je tuđe vlasništvo. Druge su ljudski život, bog, lijepo ponašanje, seks, toleriranje mišljenja drugih ljudi, itd. No, ostanimo uz našu temu. Svi smo protiv privatnog vlasništva, ali čim ga pokušamo napasti u nama zvoni alarm.

Stoljeća moralnog prilagođavanja ljudi kreću u akciju bez našeg znanja, a kao posljedicu imaju dvije stvari. S jedne strane, javlja se uzbuđenje zbog zabrane, što mnoge drugove navodi na sitne akcije usmjerene na „krađu zabranjenog voća”, koje često ne predstavljaju zadovoljavanje trenutnih i neizbježnih potreba. S druge strane, javlja se nelagoda zbog „nemoralnog” ponašanja. Ovdje ne bih govorio o „uzbuđenju” koje me uopće ne interesira i ostavljam ga onima koje zabavlja, već bih se okrenuo toj „nelagodi”.

Činjenica je da smo svi svedeni na razinu životinjskog stada. Moral, koji svi dijelimo (svi, uključujući i one koji to teoretski ne čine) je „altruistički”. Osim toga je poštovan, egalitaran i podijeljen na razine. Područja takvog morala potrebno je tek istražiti. Koliko drugova zagovara npr. slobodnu ljubav, a pri samom pogledu na golo tijelo svoje sestre izražava zgražanje? Vjerojatno puno.

Kada sami sebi i tribunalu povijesti opravdavamo svoje napade na privatno vlasništvo govoreći kako je ispravno obezvlastiti one koji obezvlašćuju, tada postajemo zarobljenici moralnog ropstva. Time potvrđujemo „vječnu” vrijednost naših bivših vladara, ostavljajući drugima da sude o tome koliko je ispravno obezvlasiti one koji su to na samom početku učinili svima nama.

Od opravdanja do opravdanja i ubrzo se nađemo u situaciji u kojoj gradimo crkvu, a da to gotovo ne vidimo. Kažem „gotovo”, budući da smo svjesni toga, ali nas to zastrašuje.

Oduzimanje tuđeg vlasništva ima određen društveni značaj. Ono gradi pobunu i baš zbog toga vlasnici dobara moraju biti prepoznati kao pripadnici vlasničke klase, a ne kao ljudi koji jednostavno nešto imaju. Mi nismo zagovornici nihilističkih akcija koje ne prave razliku između bogatih i prosjaka.

Obezvlasiti, u današnjem klasnom kontekstu, ima sasvim precizno značenje, ali ne zato što su se oni koje ćemo obezvlasiti „krivo” odnosili prema nama. Ukoliko bi nam to bilo jedino na što ćemo se pozivati, tada bi kapitalisti koji izdvajaju za sindikalne plaće i „brinu se” o svojim radnicima bili isključeni iz tog čina obezvlašćivanja. Dakle, zašto bi se uopće zamarali takvim pitanjima?

Ako uzmemo za primjer kompanije koje isporučuju oružje za Južnoafričku Republiku ili koje financiraju rasistički režim u Izraelu, grade nuklearne elektrane ili proizvode elektroničke sustave koji će „poboljšati” tradicionalno oružje, tada naglasak nije toliko na njihovoj direktnoj pove-

zanosti s tim što rade, već je razlog napada njihovo pripadanje klasi koja iskorištava. Direktna povezanost uključuje samo strateški i politički izbor. Jedini razlog donošenja te etičke odluke je pripadanje klasi. Kada to shvatimo, postizemo puno jasniju sliku. Moralna osnova za pokretanje svih akcija su klasne razlike, pripadanje jednoj ili drugoj komponenti društva koje su u potpunosti suprotne. Rješavanje tog sukoba je moguće isključivo uništenjem jedne ili druge klase.

S druge strane, političke i strateške osnove zahtjevaju niz razmatranja od kojih neka mogu biti kontradiktorna. Svi prije spomenuti ciljevi se tiču toga, a ne predstavljenog moralnog opravdanja.

No, moralne odluke su ono što stvara prepreke, a da mi to ne shvaćamo. Mirne masovne demonstracije, koliko god bile jasan pokazatelj da smo „protiv”, znače nešto drugo. Čak i vrlo nasilni sukobi s policijom znače nešto drugo. U takvim situacijama se stvara posebna realnost između nas i „neprijatelja”, koja štiti naš moralni alibi. Osjećamo kako postupamo „ispravno” čak i kada prihvaćamo polazište (iako i dalje u domeni demokratskog disidentstva) koje ne dijele svi unutar masovnih demonstracija. Ukoliko razbijemo nekoliko prozora i dalje prilagođavamo situaciju sebi, kako bi izbjegli osjećaj nelagode.

Situacija je potpuno drugačija kada djelujemo samostalno ili s nekolicinom drugova koji nam neće pružiti psihičku „zaštitu” kakvu vrlo jednostavno dobijemo unutar mase. Tu dolazimo do individualne odluke o napadanju institucija. U ovom slučaju napadamo ili se povlačimo. Postoje dvije mogućnosti — prihvatiti klasnu logiku sukoba u kojoj zauzimamo suprotne pozicije i iz koje nema drugog izlaza osim samog sukoba, ili se povlačimo i prihvaćamo pregovore, zagovaranje i moraliziranje.

Ukoliko napadamo tuđe vlasništvo (ili nešto drugo, ali uvijek ono što pripada klasnom neprijatelju) moramo za to preuzeti potpunu odgovornost bez traženja opravdanja za taj čin. Ne možemo se okrenuti moralnom ocjenjivanju potrebe za napadom i udarom na neprijatelja dok nismo utvrdili zajednički stav svih onih koji stvaraju kolektivnu situaciju. Možda bih ovo trebao bolje objasniti. Nisam protiv masovnog rada na kontrainformiranju i pripremama za borbu, budući da to predstavlja vrlo važnu aktivnost u situaciji u kojoj postoji iskorištavanje i bijeda. Ono čemu se protivim je simboličan (isključivo simboličan) put koji ta vrsta aktivnosti prati. Aktivnost bi trebala biti usmjerena prema ostvarivanju rezultata, barem djelomičnih, koji su vidljivi i trenutni. Isto tako, uvijek treba imati na umu kako je nužno održati insurekcionističke metode bazirane na odbijanju da nas predstavljaju delegati, na autonomiji, stalnom sukobu i samoorganizaciji.

Protivim se tome kako tu treba stati ili kako treba stati prije početka pobune, kako bi to neki učinili. To bi značilo stati na pukom širenju kontrainformacija i educiranju uglavnom kontroliranom od strane autoriteta koji bi odredio i trenutak prestanka aktivnosti.

Moguće je, ne, nužno je učiniti nešto drugo, a to nešto je nužno učiniti sada, u trenutnoj fazi brzog i nasilnog prestrukturiranja. Smatram da je to moguće učiniti kroz direktne napade na male ciljeve koji predstavljaju klasnog neprijatelja i koji su vidljivi na društvenom području, a ukoliko nisu vidljivi moguće je učiniti ih vidljivima kroz kontrainformiranje.

Mislim kako ne postoje anarhisti koji se protive ovoj praksi, barem ne teoretski. Postoje oni koji kažu da su protiv toga, jer ne vide neke masovne promjene koje proizlaze iz tih aktivnosti, bazirajući taj stav na sagledavanju današnje političke i društvene situacije. To mogu razumijeti, no ne mislim kako zbog toga treba osuđivati insurekcionističke stavove i akcije.

Činjenica je kako onih koji se ograđuju od takvih akcija ima puno manje od onih koji ih odobravaju, ali ih ne provode u praksi. Kako to objasniti? Mislim da je to moguće objasniti kroz tu „moralnu podijelu” koja nas upozorava na tuđa „prava”. Konkretnije, riječ je o drugovima poput mene, koji smo naučili reći „hvala” ili „oprostite” čak i nakon najmanjeg dodira.

Često govorimo o oslobađanju svojih osjećaja i odbijanju ideja koje su nam nametnute u trenutku buržoaske pobjede.

Ono o čemu zapravo govorimo je stvarno zadovoljavanje naših potreba koje nisu tzv. primarne potrebe pukog fizičkog preživljavanja.

No, smatram da riječi nisu dovoljne da bi ovaj divan projekt bio ostvaren. Kada je pokret mirno ostajao u starom konceptu klasne borbe koji je bio baziran na ponovnom uzimanju onoga što nam je oduzeto (proizvod našeg rada), imali smo mogućnost govoriti (pa čak i kad nas to nije odvelo daleko) o potrebama, jednakosti, komunarstvu pa čak i anarhiji. Danas, kada je ta faza vraćanja oduzetog prilagođena samom kapitalizmu, ne možemo se držati starih govora i starog koncepta.

Vrijeme riječi se približava kraju. Svakim danom sve više shvaćamo kako smo tragično zaostali u svom radu, zatvorili se u geto i nastavili raspravljati o stvarima koje više nisu od stvarnog revolucionarnog interesa dok se ljudi okreću drugim mogućnostima u čemu ih Moć svesrdno podržava.

Ogroman zadatak oslobađanja ljudi od morala i etike koji su izgrađeni u laboratoriju kapitalizma je tek započeo.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Alfredo M. Bonanno
Moralna podijeljenost
1988

<http://www.stocitas.org/moralna%20podijeljenost.htm>

Originalno objavljeno u časopisu *Insurrection*, broj 5, jesen 1988, London. Prijevod je objavljen u zborniku *Anarhizam i nasilje*, Što čitaš?, Zagreb, 2001, www.stocitas.org

anarhisticka-biblioteka.net